

Projekt: Czytanie ma moc!

Warsztaty przygody

Scenariusz dla nauczyciela

1. Baza edukacyjna:

- Książka **A. Szczepańskiego** *Herosi. 20 historii o polskich olimpijczykach* (wydawnictwo Znak Emotikon).

2. Odbiorcy:

- Uczniowie klasy III SP.

3. Cele ogólne:

- Rozbudzenie w uczniach pasji czytelniczej.
- Rozwijanie postaw świadomego odbiorcy literatury.
- Budowanie własnej tożsamości uczniów.
- Poznanie historii wybitnych polskich sportowców.

4. Cele szczegółowe:

- Uczeń **opisuje** swoje mocne i słabe strony.
- Uczeń **zapisuje** wymyśloną historię.
- Uczeń **tworzy** mapę myśli i mapę skojarzeń.
- Uczeń **opowiada** o swoich doświadczeniach.
- Uczeń **wymyśla** początek i ciąg dalszy wskazanej sytuacji.
- Uczeń **nazywa i wyraża** emocje.

5. Metody i formy pracy:

- Mapa myśli.
- Mapa skojarzeń.
- Zagadka.
- Burza mózgów.
- Elementy dramy – zabawa w komentatora sportowego.
- Elementy dyskusji.

6. Pomoce dydaktyczne:

- Karta pracy ze zdjęciami sportowców: Elżbieta Krzezińska, Natalia Partyka, Robert Korzeniowski, Maja Włoszczowska, Robert Sycz i Tomasz Kucharski.
- Filmik z finiszu wioślarskiego Roberta Sycza i Tomasza Kucharskiego z Aten z 2004 roku (YouTube). Link do filmiku: <https://www.youtube.com/watch?v=x86izHjoYzU>
- Ilustracja do rozdziału o Szymonie Koleckim ze str. 145 (Kolecki jako heros).

- Ilustracja do rozdziału o Mai Włoszczowskiej ze str. 169 (zagipsowana noga na wyciągu).
- Fragmenty książki *Herosi* w plikach PDF:
 1. Elżbieta Krzesińska – od str. 34 do str. 35 (do słów: *Nie ścięła go*).
 2. Natalia Partyka – od str. 175 (od słów: *Natalia Partyka...*) do str. 178 (do słów: *z zawodnikami bez niepełnosprawności*).
 3. Robert Korzeniowski – od str. 112 do str. 114 (do słów: *co cię nie zabije, to cię wzmocni*).
 4. Maja Włoszczowska – od str. 166 (od słów: *Do wielkiego otwarcia igrzysk*) do str. 169 (do słów: *w końcu wyleczyła się i wróciła do wyścigów*).
 5. Robert Sycz i Tomasz Kucharski – od str. 132 (od słów: *Tomasz Kucharski nie odnosił...*) do str. 137 (do końca).
- Egzemplarz książki *Herosi*.

7. Przebieg:

Lekcja I. Temat – *Herosi* w sporcie. 2 jednostki lekcyjne – 90 min.

Materiał dydaktyczny przewidziany w scenariuszu jest bardzo obszerny. Dlatego możemy rozważyć rozszerzenie warsztatów do trzech godzin lekcyjnych lub potraktować ćwiczenia opcjonalnie. Przy takiej decyzji bierzemy pod uwagę możliwości, warunki i tempo pracy klasy. Zamiast odczytania wszystkich wskazanych w scenariuszu fragmentów książki możemy część historii opowiedzieć uczniom.

Wprowadzenie

We wstępnej części warsztatów witamy uczniów i zapowiadamy kolejne spotkanie czytelnicze z serii: *Czytanie ma moc*. Nawiązujemy także do tematyki cyklu, czyli do roli przygody. Wskazujemy na sport – jako przygodę. I wprowadzamy książkę **A. Szczepańskiego *Herosi. 20 historii o polskich olimpijczykach***. Oto propozycja wypowiedzi inicjującej:

- Witam Was bardzo serdecznie. Jak się czujecie? Jak Wasze nastawienie do pracy warsztatowej? Mam nadzieję, że jesteście wypoczęci, zmotywowani i pełni energii. Przyda się nam ona dzisiaj na kolejnych warsztatach z serii: *Czytanie ma moc*. Liczę, że przeżyjemy jeszcze jedną fascynującą przygodę z książką. Jedną z największych życiowych przygód dla wielu ludzi jest uprawianie sportu. Czy Wy podzielacie tę opinię? Czujecie się sportowcami? Jakie korzyści przynosi uprawianie sportu? To nie tylko zdrowie, siła i doskonała kondycja, ale także kształtowanie charakteru, zaskakujące wyzwania, szkoła dzielnego znoszenia porażek i nauka współpracy. Sport można uprawiać rekreacyjnie, dla własnych potrzeb i przyjemności, ale także zawodowo, licząc na wyniki i jeżdżąc

na zawody. Sportowym bohaterem – herosom – będzie poświęcony dzisiejszy warsztat. A towarzyszyć nam będzie książka A. Szczepańskiego *Herosi. 20 historii o polskich olimpijczykach*.

Zadanie wprowadzające – Heros, czyli kto?

Kluczem do tych warsztatów będzie słowo – HEROS. Pytamy uczniów, kto to jest HEROS i wyjaśniając pojęcie, wspólnie z nimi opracowujemy notatkę do zeszytu w formie mapy myśli. Jej podstawą będzie ilustracja z książki, z rozdziału o Szymonie Koleckim – znanym polskim sztangiście (plik PDF). Jeżeli jesteśmy w klasie i pracujemy stacjonarnie, rozdajemy ilustrację każdemu z dzieci, a jeśli pracujemy zdalnie, przesyłamy wcześniej materiały rodzicom z prośbą o ich wydrukowanie. Poniżej przykład wprowadzenia:

- W tytule książki, o której przed chwilą Wam wspomniałam, pojawia się tajemniczo brzmiące słowo HEROS. Czy ktoś z Was już kiedyś je słyszał? Czy wiecie, do czego ono się odnosi i kogo opisuje? HEROSI to bohaterowie wspomniani w mitologii, czyli zbiorze historii powstałych bardzo dawno temu, na przykład w Grecji. Byli potomkami bogów i ludzi, dlatego reprezentowali oba te światy. Herosi z jednej strony są podobni do nas, zwykłych ludzi, i mają swoje słabości, a z drugiej strony posiadają niezwykle, nadludzkie umiejętności i osiągają wspaniałe efekty we wszystkim, co robią. Potocznie często nazywamy HEROSAMI ludzi, którzy dokonują wielkich rzeczy i wykazują się przy tym wspaniałymi zaletaniami. Na dzisiejszych warsztatach będziemy mówić o herosach w takim właśnie znaczeniu. Będą to wybitni polscy sportowcy, olimpijczycy.
- Mam jeszcze jedno pytanie: czy wiecie, kto to jest OLIMPIJCZYK? To sportowiec, który wziął udział w najważniejszych zawodach sportowych na świecie, nazywamy je IGRZYSKAMI OLIMPIJSKIMI. Odbývają się co cztery lata i wszyscy, którzy zawodowo trenują, marzą, aby wziąć w nich udział i zwyciężyć. Te zawody sportowe są bardzo stare, pierwsze odbywały się prawie trzy tysiące lat temu. To wielki honor dla każdego sportowca uczestniczyć w takim wydarzeniu. Zróbmy teraz notatkę do słowa HEROS w formie mapy myśli. Na środku wklejcie, proszę, ilustrację z książki, którą Wam rozdałam. To nasz HEROS. Teraz dorysujemy strzałki i dopiszemy ważne informacje, aby jak najwięcej zapamiętać. Herosi jeszcze nie raz do nas wrócą. (Uczniowie przy pomocy nauczyciela tworzą mapę myśli).

Tworząc mapę myśli, uczniowie za wskazaniem nauczyciela zapisują ważne informacje o herosach, na przykład:

- pochodzą od bogów i ludzi,
- są odważni,
- są silni,

- mają wielkie osiągnięcia,
- czytamy o nich w mitach.

Galeria herosów

Wprowadzając postaci kolejnych olimpijczyków, zapisujemy na tablicy lub na czacie ich imiona i nazwiska, a także proponowane podtytuły, które opisują ważne dla naszych „ludzkich” herosów cechy. Prosimy uczniów, aby zapisali te informacje w zeszytach. Poniżej przykład:

- Kochani, czas przejść do konkretów. Już nie mogę się doczekać, aby przedstawić Wam naszych wspaniałych herosów. Przy każdej prezentacji podam Wam imię i nazwisko sportowca oraz jedną jego cechę – moim zdaniem szczególnie ważną. Proszę, abyście zapisali te informacje w zeszytach. Zaczynamy.

1. Elżbieta Krzesińska – heros „kpi” sobie z pecha.

Zanim przeczytamy uczniom przygotowany fragment (plik PDF), zadajemy im zagadkę: pytamy, w jakiej dyscyplinie sportowej sukcesy osiągała nasza heroska. Wskazówką może być podtytuł rozdziału, który brzmi: *Pechowy warkocz*. Uczniowie będą pracować z mapą ze skojarzeniami. W zeszytach w centralnym miejscu rysują warkocz – jako punkt wyjścia do swoich rozważań. Następnie wokół zapisują wszelkie skojarzenia z długim warkoczem i nazwy dyscyplin sportowych, które „pasują” do warkocza. Ćwiczenie wprowadzamy w następujący sposób:

- Naszą pierwszą olimpijką jest Elżbieta Krzesińska. Zapiszcie w zeszytach jej imię i nazwisko oraz hasło: heros „kpi” sobie z pecha. A teraz zadanie dla Was. Podtytuł rozdziału o Elżbiecie brzmi: *Pechowy warkocz*. I to jest moja zagadka dla Was. Jak sądzicie, w jakiej dyscyplinie sportowej nasza heroska osiągnęła olimpijski sukces? Zróbcie mapę skojarzeń ze słowem „warkocz”. Zapiszcie nazwy tych dyscyplin, które kojarzą się Wam z warkoczem. Ten Elżbiety był wyjątkowo dłuuuuuugi. Może komuś uda się odgadnąć. (Uczniowie tworzą swoje mapy skojarzeń).

Następnie czytamy przygotowany w pliku fragment historii o Elżbiecie Krzesińskiej (str. 34–35) i sprawdzamy z uczniami ich tropy. Nawiązujemy także krótko do wspomnianej wcześniej cechy herosa.

- Teraz już wiemy, że Elżbieta skakała w dal, a jej długi warkocz wcale jej nie pomógł w osiągnięciu mistrzowskiego wyniku. Ale przyjęła swój pech z dużą pokorą. Przecież wszystkiego nie da się przewidzieć. Prawdziwy heros to wie.

2. Natalia Partyka – heros zna dobrze swoje słabości.

Tym razem zadanie będzie polegało na tym, aby zawiązać sznurówki w bucie za pomocą tylko jednej ręki – prawej lub lewej – w zależności od tego, która jest dominująca. Uczniowie mogą sobie pomagać łokciem drugiej ręki, nogą, brodą lub ustami. Mogą zawiązać but, który mają na nodze, mogą zawiązać but koledze lub przynieść rozwiązany but i postawić go przed sobą, a potem zawiązać. Wybieramy właściwy wariant w zależności od tego, czy pracujemy stacjonarnie, w szkole, czy zdalnie, w domu. Wprowadzamy ćwiczenie tak:

- Za chwilę poznacie kogoś naprawdę wyjątkowego. Ta osoba to Natalia Partyka. Zapiszcie, proszę, jej imię i nazwisko. To heroska, która dobrze zna swoje słabości. (Uczniowie zapisują imię, nazwisko i określenie odnoszące się do herosa). O jakie słabości chodzi? Tym zajmiemy się za chwilę. Historia tej olimpijki natchnęła mnie myślą o zadaniu-wyzwaniu. Spróbujcie, proszę, zawiązać sznurowadła w bucie tylko jedną ręką. Prawą lub lewą, w zależności od tego, która ręka u Was dominuje. Możecie pomóc sobie łokciem drugiej ręki, nogą, kolaniem, brodą lub ustami. Weźcie własny but, jeśli ma sznurówki, lub pożyczcie but od koleżanki czy kolegi. Jestem bardzo ciekawa, czy Wam się uda. Czuję, że będzie zabawnie. Powodzenia!

Po chwili praktycznych zmagania uczniowie dzielą się swoimi wrażeniami, a my odczytujemy historię wspaniałej paraolimpijki Natalii Partyki. Komentujemy także krótko cechę herosa zawartą w tytule (str. 175–178).

- Jestem pełna podziwu dla Natalii. Nie dość, że na co dzień radzi sobie ze wszystkimi czynnościami (nie tylko z wiązaniem butów) z jednym przedramieniem, to jeszcze tak znakomicie gra w ping-ponga! Tak sprawnie podrzuca piłeczkę. Przypomnijcie sobie swoje zmagania przed chwilą. Nie jest to proste. Ale kiedy znamy swoje słabości i wiemy, co będzie dla nas trudne, mamy więcej motywacji, aby nad sobą pracować, i możemy unikać sytuacji, które będą dla nas niekorzystne. Heros tak postępuje.

3. Robert Korzeniowski – heros „przełyka” porażkę.

Przy tej historii prosimy, żeby każdy przypomniał sobie jakąś swoją osobistą porażkę. Chętni uczniowie mogą się podzielić swoimi historiami. Instrukcja do tego zadania może wyglądać tak:

- Nasz kolejny heros nazywa się Robert Korzeniowski i wielokrotnie doświadczał w swojej karierze sportowych porażek. Zapiszcie, proszę, w zeszycie jego imię i nazwisko oraz podtytuł: heros „przełyka” porażkę. (Uczniowie zapisują). Przy tej okazji chciałam Was zapytać: czym jest porażka? To taka sytuacja, w której nasze działania się nie powiodły, nie

przyniosły oczekiwanych efektów. Co wtedy czujemy? Złość, rozczarowanie, smutek. Czasem pojawiają się nawet łzy. Taka osobista porażka może nas zablokować tak, że nie chcemy już podejmować wysiłku i próbować kolejny raz. Ale może także dodać nam jeszcze więcej sił. Zastanówcie się, proszę, czy kiedyś przeżyliście coś takiego. Może ktoś chciałby nam o tym opowiedzieć?

Po wysłuchaniu kilku przykładów odczytujemy historię wybitnego polskiego chodziarza Roberta Korzeniowskiego (str. 112–114).

- Robert Korzeniowski poznał smak porażki jak nikt inny. Mimo ciężkiej pracy ciągle przytrafiało mu się coś, co go osłabiało i nie pozwalało mu się cieszyć ze zwycięstwa. Było to głęboko niesprawiedliwe, ale nie poddawał się. Bo heros wie, że każda porażka go wzmacnia.

4. Maja Włoszczowska – każdy heros zostaje czasem pokonany.

Zanim przedstawimy kolejnego herosa, a właściwie heroskę, pokazujemy uczniom zdjęcie zagipsowanej nogi na wyciągu ze str. 169. Zadaniem uczniów jest ustne podanie przypuszczeń co do tego, co mogło się przydarzyć wcześniej naszemu herosowi (dzieci jeszcze nic o nim nie wiedzą), oraz tego, co wydarzy się dalej. Oto propozycja:

- Kolejny heros to Maja Włoszczowska. Zanim poznacie ją bliżej, poproszę Was o zapisanie jej imienia i nazwiska w zeszycie. Dopiszcie również podtytuł: każdy heros zostaje czasem pokonany. Brzmi to dość tajemniczo? Co pokonało Maję? Mam dla Was wskazówkę. Spójrzcie. (Nauczyciel pokazuje ilustrację z zagipsowaną nogą). Nie wiecie jeszcze, jaką dyscyplinę sportu uprawia Maja, ale spróbujcie odgadnąć, co jej się przytrafiło i co będzie dalej. Jakie macie pomysły? Otwieram burzę mózgów.

Następnie czytamy historię wybitnej górskiej kolarki Mai Włoszczowskiej (str. 166–169) i podejmujemy z uczniami krótką rozmowę o tym, dlaczego heros „musi zostać pokonany”.

- Dla tak ambitnej kolarki jak Maja kontuzja stopy była olbrzymią tragedią. Zwłaszcza że z powodu rehabilitacji ta heroska nie mogła jeździć na rowerze i trenować do kolejnej olimpiady. Nikt z nas – nawet Ci najmocniejsi – nie jest „ze stali”. Każdy człowiek, każdy sportowiec ma moment, w którym ktoś lub coś go pokonuje. Nie możemy stać na szczycie cały czas i za każdym razem wygrywać. Dlatego heros wie, że warto wciąż wyznaczać sobie nowe cele i realizować je dla własnej satysfakcji, a nie zawsze dla wygranej.

5. Robert Sycz i Tomasz Kucharski – heros potrafi współpracować.

W tym zadaniu uczniowie będą musieli się wcielić w komentatorów sportowych. Krótko wyjaśniamy, kim jest komentator i jaka jest jego rola. Następnie opowiadamy uczniom historię Roberta Sycza i Tomasza Kucharskiego. A potem prosimy kilkoro uczniów (dwoje–troje), aby komentowali po fragmencie to, co zobaczą na ekranie (tablicy interaktywnej). Korzystamy z filmiku na YouTube z mistrzowskiego finału polskich wioślarzy z Aten z 2004 roku.

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=x86izHjoYzU>

Zadanie wprowadzamy w następujący sposób:

- Na sam koniec wybrałam dla Was dwóch herosów – mistrzów współpracy. Jest to para wioślarzy: Robert Sycz i Tomasz Kucharski. Zapiszcie, proszę, ich imiona i nazwiska w zeszycie. Dopiszcie koniecznie: heros potrafi współpracować. W wioślarstwie współpraca, koordynacja i pomaganie sobie nawzajem są kluczem do sukcesu. Opowiem Wam teraz krótko o naszych bohaterach. (Nauczyciel opowiada dzieje wioślarskiego teamu).
- Każdy heros wie, że za jego sukcesem stoi sztab ludzi. Są dyscypliny takie jak wioślarstwo, kajakarstwo, sztafeta, gry zespołowe, w których wszyscy muszą działać razem i świetnie się rozumieć. Nawet jeśli jakiś heros w swojej dyscyplinie działa sam, ma przecież trenera i innych pomocników, doradców, opiekunów. Mądry heros zawsze docenia tych, od których jest zależny.
- A teraz ostatnie zadanie warsztatowe. Kiedy czytałam fragmenty książki, z pewnością zauważyliście, że narratorem był komentator sportowy. Kto to taki? Jaka jest jego rola? Komentator to osoba, która w trakcie zawodów sportowych przekazuje nam informacje (często ekspert w danej dyscyplinie), ale także dzieli się swoimi emocjami. Bo sport wyzwala wiele radości, szczęścia, a czasem smutku. Chciałabym, abyście spróbowali tej roli. Mam dla Was krótki film z olimpiady w Atenach z 2004 roku. Nasi wioślarze, Robert Sycz i Tomasz Kucharski, płyną po złoto. Odtworzę film bez dźwięku i poproszę, abyście spróbowali swoich sił w komentowaniu. Zapraszam. (Odtwarzamy film bez dźwięku, a uczniowie wcielają się w rolę komentatorów).

Zadanie domowe – Herosem jestem JA

Zadanie domowe będzie polegało na przygotowaniu portretu siebie jako HEROSA. Na portretach uczniowie powinni ująć następujące elementy:

- atrybut – przedmiot związany z ich talentem, pasją, umiejętnością (to, w czym jestem dobry),

- zalety – pozytywne i pożyteczne dla innych cechy charakteru (to, z czego mogą być dumni),
- słabości – cechy, które przeszkadzają w relacjach i w osiągnięciu zamierzonych celów (to, nad czym jeszcze muszą pracować),/.
- Ważne osoby – ci, którzy pomagają, wspierają, dają siłę.

Wprowadzamy zadanie w następujący sposób:

- Kochani, poznaliście dziś kilku wspaniałych polskich sportowców. Nazwaliśmy ich herosami, nie tylko dlatego, że byli odważni, silni, niezłomni i osiągnęli wielkie wyniki. Nazwaliśmy ich herosami, ponieważ ciężko pracowali, nie poddawali się swoim słabościom, ani porażkom i potrafili docenić pracę innych. Ale jestem pewna, że każdy z nas mógłby nazwać siebie herosem. Przecież każdy z nas – na co dzień – toczy jakąś walkę, pracuje nad czymś ciężko. W ramach zadania domowego stwórzcie swój portret jako herosa. Na portrecie pokażcie swoje zalety, swoje słabości, ale także osoby, którym wiele zawdzięczacie. Dodajcie sobie także atrybut, czyli jakiś przedmiot, wiązany z Waszym talentem lub pasją. Czekam na prace i dziękuję za dziś.

Lekcja II – Temat: Herosi w życiu. /Jedna jednostka lekcyjna – 45 min./

Wprowadzenie

Jak zawsze na początku nawiązujemy do poprzedniej lekcji i pytamy o to, co uczniowie zapamiętali.

- Kochani witam. Cieszę się, że jeszcze chwilę poświęcimy herosom. Czy pamiętacie ostatnie warsztaty z serii: *Czytanie ma moc?* Przeżywaliśmy wspólnie z olimpijczykami sportową przygodę. Ciekawa jestem, czy zapamiętaliście jakiegoś herosa z imienia i nazwiska? W jakiej dyscyplinie się realizował?

Herosi w życiu

Następnie proponujemy ćwiczenie – kartę pracy, która pomoże przypomnieć sobie informacje o poznanych herosach i jednocześnie zaczerpnąć z ich doświadczenia. Na karcie /plik pdf./ znajdują się podpisane zdjęcia poznanych sportowców. Uczniowie przy każdym zdjęciu odpowiadają na pytanie: **Czego mogę się od niego/od niej**

nauczyć? Jeśli pracujemy zdalnie, karty należy wcześniej udostępnić rodzicom, aby mogli je przygotować dla dzieci. Ćwiczenie wprowadzamy następująco:

- W ramach podsumowania mam dla Was jeszcze kartę pracy. Mam na niej zdjęcia poznanych ostatnio olimpijczyków. Dopiszcie przy każdym, czego możecie się od każdego z nich nauczyć. /Uczniowie wypełniają karty pracy/.

Galeria herosów 3c

Wprowadzając to zadanie, pytamy, czy dzieci znają jakiegoś HEROSA, który nie był wcale sportowcem, ale żył w sposób niezwykły. Wcale nie musi to być znana wszystkim, ważna osoba. To może być ktoś, kogo nikt nie zna. Nie trzeba być CELEBRYTĄ, żeby być HEROSEM. Prawdziwi herosi nie chcą być wcale podziwiani. Oto propozycja zainicjowania ćwiczenia:

- Zanim będziemy podziwiać *Galerię herosów 3c*, chciałam zadać Wam jeszcze jedno pytanie. Czy znacie kogoś „normalnego”, kto nie jest sławny, nie jest celebrytą, ale posiada cechy prawdziwego herosa. Kto pomaga innym, walczy w słusznej sprawie lub pięknie żyje, dając przykład innym. Chcę posłuchać takich historii. One poprawiają humor. /Uczniowie dzielą się swoimi historiami/.

Na koniec organizujemy *Galerię herosów 3c*, eksponując w klasie portrety przygotowane przez uczniów, tak, aby mogły być podziwiane. W wypadku pracy zdalnej, uczniowie pokazują prace do kamery.

- Kończymy naszą „heroiczną” przygodę. Mam poczucie, że ten czas był bardzo intensywny. Poznaliśmy wspaniałych polskich sportowców, warto brać z nich przykład i naśladować ich pozytywne cechy. Pamiętajcie, że każdy z Was może być herosem. Dziękuję Wam za dzisiaj i do zobaczenia.

Program objęty kuratelą metodyka. Scenariusze zostały pozytywnie zaopiniowane przez dr Martę Rusek - literaturoznawczynię i dydaktyka literatury, wykładowczynię w Katedrze Polonistycznej Edukacji Nauczycielskiej na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, autorkę wielu publikacji, w tym poradników dla nauczycieli.

Autorka scenariuszy: Magdalena Zaporowska – teatrolog, filolog polski, edukator i nauczyciel, na co dzień uczący j. polskiego w jednej z krakowskich szkół metodą Marii Montessori. Od lat w kontakcie z dziećmi i młodzieżą, z ich potrzebami i możliwościami edukacyjnymi. Zafascynowana tym, co dzieje się na styku sztuki i edukacji.